

Μια θεολογική προσέγγιση στη μουσική punk

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Κάνοντας ένα τελικό σχόλιο στην ομιλία τού π. Ι. Μάγιεντορφ, μέ θέμα: «Ο Χριστός σωτήρας σήμερα», πού έγινε στις 15 Νοεμβρίου 1984 στον Ι. Ναό Αγ. Νικολάου Χαλανδρίου, ο αείμνηστος καθηγητής Νικόλαος Νησιώτης είχε αναφέρει τό έξης περιστατικό: «Ήμουνα εξω από τό Σάν Φραντσίσκο μέ τόν π. Μύλλερ, τόν πολύ γνωστό καθολικό θεολόγο, μέσα σ' ένα αυτοκίνητο πού οδηγούσε ένας άλλος καθολικός ιερέας. Πηγαίναμε σ' ένα συνέδριο καί πέρασε δίπλα μας ένα φορτηγό γεμάτο νέους. “Ένας από αυτούς είδε τούς κληρικούς, καθώς τά αυτοκίνητα σταμάτησαν δίπλα – δίπλα στόν κόκκινο σηματοδότη. Φώναξε από τό φορτηγό: «Πάτερ, σου δίνω ενα μήλο- έσύ τί εχεις νά μού δώσεις...;» Βρεθήκαμε σέ άμηχανία. Ήταν τραγικές στιγμές. “Ολος ο αγώνας μας σκέπτομαι ότι είναι πώς εμείς οι Χριστιανοί θα μπορέσουμε να ζήσουμε αληθινά το Χριστό ως Σωτήρα και να τον προσφέρουμε ως Σωτήρα στο σημερινό κόσμο, πού, έστω και ζαλισμένος σάν κι αυτά τά παιδιά, πάντως μας Τον ζητάει»[1].

Πηγή: <http://i00.i.aliimg.com/>

Είναι παραπάνω από βέβαιο πώς οι αναζητήσεις, οι πόνοι, οι αγωνίες κάθε γενιάς είναι πηγαίες, και γι' αυτό το λόγο κι αληθινές. Η δίψα για Ζωή είναι η αφετηρία όλων των επαναστατημένων νεανικών ομάδων. Ποιά είναι όμως η στάση μας ως 'Ορθοδόξων έναντι τους; Μήπως φοβόμαστε να τις προσεγγίσουμε, με αποτέλεσμα να τις παρατηρούμε από μακριά αμήχανοι στην καλύτερη περίπτωση, και στη χειρότερη να τις απορρίπτουμε με ύφος επαγγελματία ιεροεξεταστή;

Το παρόν κείμενο, ακολουθώντας μια άλλη κατεύθυνση, σκοπό έχει την προσέγγιση από ορθόδοξη πλευρά ενός από τα πλέον ακραία κινήματα που εμφανίστηκαν την τελευταία δεκαετία, τού κινήματος των Punks, που μας πρότεινε σαν «μήλο» την κραυγή του εναντίον τής «κοινωνίας τού θανάτου», στην οποία ζούμε. Τώρα όμως, εμείς έχουμε σειρά να προτείνουμε και να προσφέρουμε το δικό μας «μήλο». Δε χωράει αντίρρηση ότι η εκκλησία έχει να δώσει πάρα πολλά, αρκεί να καταλάβουμε, όπως λέει ο Γάλλος ορθόδοξος διανοητής, 'Ολιβιέ Κλεμάν, ότι «ή

Εκκλησία δεν είναι λέσχη για οργανωμένα μεταθανάτια ταξίδια πρώτης θέσεως. 'Η εκκλησία υπάρχει ως δύναμη ζωής για τη σωτηρία του κόσμου»[2].

Έτσι λοιπόν θα προσπαθήσουμε να πλησιάσουμε, χωρίς να είναι και τόσο εύκολο, την ομάδα των επαναστατημένων αυτών νέων, διότι «το μέλλον του Χριστιανισμού βρίσκεται ίσως με το μέρος των επαναστατημένων έφηβων, φθάνει να μπορούσαμε να τούς δείξουμε μέσα στη χαρά της γιορτής και της αγιότητας... την ανάσταση της καθολικής ζωής, το μεγάλο παιχνίδι της ελευθερίας»[3].

Πριν προχωρήσουμε σε ο,τιδήποτε άλλο, είναι αναγκαία μια αναφορά στην ιστορική παρουσία του υπό εξέταση κινήματος, ή οποία και θα μας βοηθήσει να αντιληφθούμε τις αφετηρίες αυτής της έκρηξης, τη σύντομη ζωή της και την κατάληξη που είχε.

Πρέπει ακόμα να ξεκαθαρίσουμε ότι οι δυσκολίες που υπάρχουν για να εξετάσουμε το κίνημα αυτό, είναι κυρίως δύο: α) πρόκειται για κίνημα όχι ιδεολογικά συγκροτημένο, και β) λόγω τού έξεγερσιακού του χαρακτήρα, φυσικό ήταν μετά την αρχική έκρηξη να δημιουργηθεί μια ιδεολογική σύγχυση στο χώρο αυτό μέχρι τού σημείου να εμφανιστούν αναρχοφασιστικές τάσεις.

“Όπως γίνεται αντιληπτό, ή εξέταση όλων τών μετέπειτα εκφράσεων αυτού τού κινήματος είναι αδύνατη, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών. Έμείς θά βασιστούμε στους κύριους εκφραστές του καί θ' αποπειραθούμε νά πλησιάσουμε τόν προβληματισμό του όπως παρουσιάστηκε τότε πού τό Punk δέν ήταν μόδα, αλλά κραυγή μουσική, πολιτική, κοινωνική, προσωπική, κραυγή ζωής. Θά μπορούσαμε νά πούμε πώς συνοψιζόταν στό σύνθημα εκείνο του Γαλλικού Μάη: «'Αρνόμαστε έναν κόσμο όπου ή βεβαιότητα ότι δε θά πεθάνουμε από την πείνα, ανταλλάσσεται με τόν κίνδυνο νά σβήσουμε από άνία».

Ανοίγοντας τό βιβλίο: «Τό βιβλίο Punk», βλέπουμε πώς ανάμεσα στ' άλλα ή σημασία της λέξεως Punk στην ελληνική γλώσσα είναι: 1) κάποιος η κάτι χωρίς αξία, 2) άνοησία, βλακεία, 3) νεαρός κακοποιός, ανήλικος έγκληματίας, κ.λ.π. [4]

Τη λέξη αυτή διάλεξαν οι ίδιοι, γιατί αυτή, σέ συνδυασμό μέ τήν ακαλαίσθητη, σύμφωνα μέ τίς αντικειμενικές συνθήκες, έξωτερική τους εμφάνιση, δημιουργούσε μιά άσχημη εικόνα στόν «έξω κόσμο», πού τούς έκανε αντιπαθητικούς. “Όμως στήν πραγματικότητα ή μουσική τους κι ή εμφάνισή τους δέν ήταν άσχημη από μόνη της, αλλά ήταν ο ανηκατοπτρισμός τής κοινωνίας πού ζούσαν.

Οι Punks άρχισαν νά κυκλοφορούν στους δρόμους τού Λονδίνου καί τών βρεττανικών μεγαλουπόλεων γύρω στά 1976 μέ πρωτοπόρους στό είδος τής μουσικής αυτής, τούς «Sex Pistols». Δέν περνάνε λίγοι μήνες κι εμφανίζονται

έκατοντάδες νέα συγκροτήματα. 'Ο άστικός κόσμος τής 'Αγγλίας αναστατώνεται. Τό άποκορύφωμα ήταν ή κυκλοφορία τού τραγουδιού «God save the Queen» άνήμερα τού έορτασμού τού 'Ιωβηλαίου. Τό τραγούδι αυτό υπήρξε ο ύμνος τών Punks κι ήταν ύβριστικό γιά τη βασίλισσα.

'Εν τώ μεταξύ έμφανίζονται Punks σέ δλες τίς «άνεπτυγμένες» καί «πολιτισμένες» χώρες σέ 'Ανατολή καί Δύση. Στην 'Αμερική λιγότερο πολιτικοποιημένοι καί στήν Ευρώπη (Δυτική καί κυρίως 'Ανατολική) υπερβολικά. Στή Μ. Βρεττανία απαγορεύονται οι συναυλίες κι οι συγκεντρώσεις τους, ενώ στήν Ουγγαρία καί τήν 'Ανατολική Γερμανία έκτος από τά προηγούμενα γίνονται μαζικές συλλήψεις μέ μόνο κριτήριο τήν έξωτερική τους εμφάνιση.

Τό Punk δέν είναι μόνο μουσική, είναι μιά γροθιά στό κατεστημένο, πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό καί καλλιτεχνικό. Οι Punks, μέ κύριους έκφραστές του, τούς «Sex Pistols», όπως προαναφέραμε, ήθελαν «νά έξοργίσουν τό κοινό δείχνοντάς του τήν άηδία πού αισθάνονται γιά τήν ψευτοζωή», ενώ παράλληλα ήθελαν «νά προσφέρουν μιά έναλλακτική λύση στήν άπάθεια», όπως ελεγε ο άρχηγός τους, J. Rotten [5].

Δέν άντεχαν νά βλέπουν τούς νέους πού άφηναν τήν κουλτούρα τών ναρκωτικών νά τούς καταπιεί, δέν άντεχαν νά βλέπουν κοινωνίες ολόκληρες νά βιώνουν τό θάνατο. Τό «London's burning» τών «Clash» τά λέει όλα:

«...Τό Λονδίνο καίγεται, από βαριεστημάρα,

τό Λονδίνο καίγεται, κάλεσε τό 999...

Μαύρε ή άσπρε... άντίκρυσε τή νέα θρησκεία,

όλοι πνίγονται σέ μιά θάλασσα τηλεόρασης...»

Περνώντας τά χρόνια, τό Punk άρχισε νά έμφανίζει σημεία παρακμής. Έγινε μόδα , ξέχασε τά άρχικά μηνύματά του, οι Punks ένσωματώθηκαν στό κατεστημένο έκτος έλαχίστων έξαιρέσεων, κι από τό στόμα τοϋ παλαιού άρχηγού των «Sex Pistols» θ' άκουστεϊ τό θλιβερό: «Είμαστε όλοι οριστικά πουλημένοι», μόλις τρία χρόνια μετά την πρώτη εμφάνισή του.

Σέ μιά συνέντευξη ενός άνατολικογερμανοϋ Punk, πού δημοσιεύτηκε σ' έλληνική μετάφραση πρίν λίγα χρόνια, κι άποτελεί προσωπική μαρτυρία άκρως ένδιαφέρουσα, μεταξύ τών άλλων, αναφέρονται καί τά εξής:

« ...Ήθελα νά ξεφύγω από τήν ομοιόμορφη μάζα, νά ξεχωρίσω λιγάκι. Αύτά ήταν τά πρώτα μου κίνητρα. Μετά ήρθε τό σπίτι τών γονιών μου. 'Ο μικροαστισμός τους μου εφερνε άηδία. Μ' ένοχλεί όλο αυτό τό θέατρο, αυτό τό προσωπείο, πού κανείς δέν κάνει αυτό πού θέλει. Έγώ προσπάθησα άπλά νά σπάσω τά όρια .Τέλειωσα τό βασικό σχολείο καί μετά αρχισα τήν έπαγγελματική μου έκπαίδευση.

Τότε κατάλαβα πώς όλες αυτές οι άνοησίες μου κάθονταν στο στομάχι. Αύτη ή διαπαιδαγώγηση πού σέ κάνει μηχανή: νά σηκωθείς τό πρωί, νά δουλέψεις, νά ερθείς στο σπίτι τό άπόγευμα, αν μπορείς νά ξεσπάσεις στη γυναίκα σου, νά πιεις τη μύρα, νά δεις τηλεόραση καί μετά νά πας για ύπνο. “Όλα αυτά μου φέρνουν άηδία...

Μερικοί νομίζουν ότι έπειδή αυτό τό κράτος δέ μ’ άρέσει, θέλω νά πάω στη Δύση. ‘Αλλά νομίζω πώς κι εκεί τά ίδια γίνονται. ‘Υπάρχει κι εκεί ένα κράτος πάντα, μιά έξουσία πού θέλει νά διατηρηθεί, καί παλεύει γι’ αυτό με όλες τίς δυνάμεις της. “Όμως έγώ ήθελα νά βγώ έξω από όλα αυτά. Δέν ήθελα νά ένσωματωθώ. “Ηθελα άπλά νά είμαι τό άλλο μου έγώ...

Κι όλη ή κρατική παρέμβαση στη ζωή της νεολαίας «μού τη δίνει». Τίποτα δέν ύπάρχει. Είναι τόσο πληκτικά! Κι όταν σκέπτομαι τίς ντισκοτέκ μας! ‘Ο κόσμος πηγαίνει εκεί μέ μιά σκέψη: νά μεθύσει καί νά κάνει καμάκι. Καί νάχεις καί πολλά λεφτά ν’ αγοράζεις! ‘Αηδία! ‘Εγώ ήθελα νά κάνω κάτι άλλο...»[6] “Ανετα θά μπορούσαμε νά πούμε πώς τό άπόσπασμα αύτης της συνέντευξης είναι περιεκτικότατο ως πρός δύο πράγματα: α) στο πρώτο μέρος του παρουσιάζεται ανάγλυφα όλος ο προβληματισμός, ολόκληρο τό σκεπτικό των Punks, καί β) στο τέλος τού άποσπάσματος έκφράζεται καθαρά πλέον ή έπιθυμία για κάτι τό «καινό». ‘Ο νεαρός αύτός, κλασσική περίπτωση συνειδητοποιημένου Punk, άρνείται κάθε τι τό ψεύτικο κι άλλοτριωτικό, τήν κρατική έξουσία, τήν καθοδηγούμενη ψυχαγωγία της νεολαίας, τίς έμπορευματοποιημένες έρωτικές σχέσεις, τή συμβατική οικογενειακή ζωή, τήν τεχνοκρατική παιδεία.

Τήν ίδια άκριβώς προβληματική συναντάμε καί στους Punks άλλων χωρών καί κυρίως της Μ. Βρετανίας. Μιά χώρα μέ άλλο κοινωνικοπολιτικό σύστημα, όπου στη «γελοιογραφική αλλοίωση της άρχικης εικόνας τού Θεού»[7] πού δίνεται, Τόν βρίσκουμε ταυτισμένο με τη βασίλισσα. Η βασίλισσα, μιά δμορφη βιτρίνα μιας κοινωνίας θανάτου ουσιαστικά, πού έξωτερικά «δουλεύει ρολόι», κάνει τούς Punks νά ζητάνε την άναρχία ένάντια στην άναρχούμενη άστική κοινωνία. Στρέφονται ένάντια στο «Θεό» τόν ταυτισμένο μέ τη βασίλισσα καί τό φασιστικό καθεστώς. Οι «Sex Pistols» θά τραγουδήσουν:

«...είμαι αντίχριστος, είμαι άναρχικός...

θέλω νά καταστρέφω

όσους περνάνε δίπλα μου...,

καί τό δνειρό σας μιά σκηνή

σ’ ένα σουπερμάρκετ...».

Όχι, τό σουπερμάρκετ κι όσα συμβολίζονται μέ αυτή τη λέξη δέν είναι άρκετά για τίποτα περισσότερο από σύμβολα της άνίας.

«Ή συνηθισμένη ζωή είναι τόσο βαρετή, πού της ξεφεύγω όσο πιό πολύ μπορώ»[8].
Ή άνία, πού είναι κάτι πού συναντάμε σέ όλες τίς γενιές τών καταναλωτικών κοινωνιών, υπήρξε τό «κόκκινο πανί» για όλους τούς άμφισβητίες καί τούς έπαναστατημένους νέους τών τελευταίων δεκαετιών. «Ή άνία έξαπλώνεται, ή άνία είναι άντιεπαναστατική», έγραφαν οι τοίχοι τού Παρισιού στά 1968.

Καί τό έρώτημα είναι: «πώς νά μη νοιώσει βαρετά ο νέος όταν ή παιδεία δέν τού προσφέρει τίποτε άλλο από τό όνειρο μιάς θέσης κάπου στήν κρατική μηχανή»;

«...Ποτέ δεν άφησα κάποιον νά μου πει πώς δεν άξιζα τίποτα. Οι δάσκαλοι μας τό ελεγαν αυτό. Ή καλύτερη καί πιό ευϋπόληπτη δουλειά γι' αυτούς ήταν υπάλληλος τραπέζης. Πάντοτε υπάλληλος τραπέζης. Κι έγώ σηκώθηκα καί τούς είπα: «... δέ γουστάρω νά γίνω κάτι τέτοιο». Κι έπειτα άρχιζα νά βρίζω τούς δασκάλους γιατί δέ μπορούσα ν' άνεχτώ τίς προσβολές τους. Αυτό πού κάνανε σέ μένα καί στά υπόλοιπα παιδιά ήταν έγκληματικό. Μά δέ φταίγανε αυτοί. Ύπήρχε πάντα κάποιος παραπάνω άπ' αυτούς, πού τούς εκανε νά φέρονται ετσι...»[9]

Πώς νά σέ συγκινήσει όταν είσαι νέος, μιά «εύκαιρία για καριέρα άπ' αυτές πού δέν τίς κλωτσάς ποτέ; Κάθε δουλειά πού σου προσφέρουν είναι για νά σέ κρατάνε χαμηλά. Μοϋ προσféρανε μιά θέση σέ γραφείο, μοϋ προσféρανε δουλειά σ' ένα κατάστημα. Είπαν ότι καλύτερα νά πάρω ό,τι μοϋ δίνανε...»[10] Στόν πρώτο δίσκο τους οι «Clash» τραγουδούσαν:

«Θέλεις νά φτιάχνεις τσάι για τό BBC;

Θές στ' άλήθεια νά γίνεις μπάτσος;...».

Οι Punks θ' άρνηθούν κάθε μορφή μηχανοποίησης της ζωής, κι η έργασία, όταν δέν είναι δημιουργία, είναι σίγουρο ότι κινείται πρός αυτήν την κατεύθυνση. Άπευθυνόμενοι στους έργαζομένους πού είναι θύματα της «έπιβίωσης», τραγουδούσαν:

«Φάε την καρδιά σου σ' ένα

πιάτο πλαστικό

άν δέν κάνεις ό,τι θές νά σβήσεις. Έγώ δέ δουλεύω από τίς πέντε ως τίς έννέα

για νά τη βρίσκω πού είμαι ζωντανός».

“Αν ρίξουμε μιά προσεκτική ματιά στίς παιδικές έμπειρίες τών Punks, θά φανεί ξεκάθαρα πώς ή έκρηξη αυτών τών νέων δέν ήταν κάτι έπιφανειακό, αλλά κάτι πού κόχλαζε για χρόνια καί φυσικό ήταν κάποτε νά φθάσει σέ μιά τόσο αγρια

έκφραση.

Τραυματικές έμπειρίες από την οικογένεια, τό σχολείο, καί κοντά σέ αυτά ή οικονομική πολλές φορές έξαθλίωση. Οι παρακάτω αναφορές είναι πειστικές:

«...Τό παρελθόν δέ μού φέρνει καμμιά ευχάριστη ανάμνηση... Τό σπίτι μου έμοιαζε μέ τετράγωνο κουτί... Πήγαينا σ' ένα καθολικό σχολείο, πού ήταν ακόμα χειρότερο από τά αλλα... "Ημασταν πεντακόσια άτομα σέ μιά τάξη, καί μιά δασκάλα πού δέ μπορούσε νά μας επιβληθεί...»[11] «...Τό πιό χαρακτηριστικό πράγμα από τήν παιδική μου ήλικία ήταν τό μίσος μου γιά τούς δασκάλους... Δέ σου δίνουν τίποτα. Μονάχα παίρνουν από σένα συνέχεια. Θά σου παίρνανε καί τήν ψυχή άμα τούς δινότανε ή ευκαιρία. Μά δέν πήραν τη δίκιά μου...»[12] «..."Όταν ήμουν παιδί δέν είχαμε πού νά πάμε γιά νά παίξουμε. 'Ο καλύτερος τρόπος γιά νά διασκεδάσουμε τότε ήταν νά πετάμε τούβλα σέ περαστικά αυτοκίνητα. Ήταν τό άγαπημένο μας παιχνίδι. Τό μόνο παιχνίδι πού μπορείς νά παίξεις σέ διαμερίσματα...»[13]

Ή έκρηξη λοιπόν είχε τίς ρίζες της.

Τά άδιέξοδα βιώνονταν από χρόνια. Κάπου θά οδηγούσαν όλες αυτές οι καταστάσεις. Σέ μιά κοινωνία όπου «δέν υπάρχει λόγος νά κλαις γιατί κανείς δέ θά σου άπαντήσει..., είσαι μονάχος σου...» [14] καί πρέπει κάτι νά κάνεις οπωσδήποτε. Οι Punks είναι υπερήφανοι πού άντιδρούν, άσχετα αν κι οι ίδιοι έχουν ξεκαθαρίσει ότι δέν έχουν νά προτείνουν κάτι ολοκληρωμένο. Είναι τίμιοι μέ τόν έαυτό τους καί μέ τούς άλλους. Οι «Sex Pistols» τραγούδαγαν: «...Είμαστε όμορφοι καί άδειοι, τόσο όμορφοι κι άδειοι, καί δέ μας νοιάζει...»

Άδιαφορούν γιά τόν κοινωνικό περίγυρο καί τίς άπόψεις του γι' αυτούς καί κτυπούν ό,τι είναι κατεστημένο. Θά φθάσουν νά έχουν ιδέες πού ίσως θά σοκάρουν τους πάντες. Έτσι γιά παράδειγμα, τό τραγούδι των «Sex Pistols», «Bodies», θά στραφεί έναντίον της κυριαρχούσας κοινωνικής άντιλήψεως των άγγλων άστών γιά τη διακοπή κήσεως. Τό τραγούδι μέσα στά άλλα λέει:

«...Σώμα, δέν είμαι ζώο

Κορμί, δέν είμαι άποβολή

Σπέρμα πού πετάγεται, ματωμένος

πολτός πού κοχλάζει

δέν είμαι άχρηστος, δέν είμαι

πρωτεΐνη γιά πέταμα, δέν

είμαι σπέρμα πού πετάγεται...»

Τελειώνοντας τήν παρουσίαση τών άντιλήψεων τών Punks, πρέπει νά κάνουμε μιά επισήμανση σχετικά με τη σχέση τους μέ την έπίσημη έκκλησία. Τά πράγματα είναι πολύ άπλά. Στίς δυτικές κοινωνίες όπου έχουμε παραμόρφωση κι έκφυλισμό της χριστιανικής πίστης, την προσαρμογή της σέ άνθρώπινα φευγαλέα συμφέροντα,

βρίσκουμε τούς Punks σέ πλήρη σχεδόν αντίθεση έκ πρώτης τουλάχιστον όψεως. Στο «άνατολικό μπλοκ» τά πράγματα ήταν έντελώς διαφορετικά. Στίς πληροφορίες πού υπάρχουν, έχουμε στοιχεία πώς στήν Άνατολική Γερμανία, γιά παράδειγμα, οι Punks δέ δίσταζαν νά φορούν αυτοκόλλητα γιά τήν ειρήνη μέ βιβλικά μηνύματα. Στήν Πολωνία οι άνθρωποι πού συνδέονται μέ τήν Punk σκηνή ήταν στό πλευρό της καθολικής Άλληλεγγύης.

Αυτά τά τελευταία, πρέπει νά μάς οδηγήσουν σέ κάποιες σοβαρές σκέψεις στήν άπό ορθόδοξη σκοπιά, προσέγγισή μας στό κίνημα τών Punks.

Μπορούμε νά μείνουμε άδιάφοροι μπροστά στήν κραυγή τού νέου: «πότε έπιτέλους, θά πιω νερό;»[15] Μπορούμε νά διαφωνήσουμε γιά τη στάση τών Punks απέναντι στόν «κόσμο;»

Ό «κόσμος» πού άρνούνται οι Punks είναι «τό πνεύμα τών άστών»[16]. Στάθηκαν ένάντια σέ μιά κοινωνία πού σάν πρότυπό της έχει αυτόν πού βάζει τόν έαυτό του ψηλότερα άπό τούς άλλους. Ό Αγία Γραφή μάς λέει: «μή αγαπάτε τόν κόσμον μηδέ τά έν τώ κόσμω» (Α΄ Ιωαν. 2, 15).

Οι άντιρρήσεις μας λοιπόν στόν προβληματισμό αυτού του κινήματος δεν είναι έδώ, αλλά στό ότi, αν καί άρνούμενο εναν έγωκεντρικό κι ορθολογιστικό πολιτισμό, δεν έκανε τίποτε άλλο άπό τό νά προτείνει ενα δικό του «άτομικιστικό άναρχισμο». « Ό αυτονομος αυτός άναρχισμός, σε άποδεσμεύει άπό ενα κατεστημένο μιας άλλης ποιότητας»[17].

Ό ενταξη σέ όποιοδήποτε κατεστημένο οδηγεί άναμφισβήτητα στό θάνατο κι αυτό τό Punk δέ μπόρεσε νά τό άποφύγει, ίσως γιατί κάπου τό έπιδίωξε. Βέβαια αυτή ή έναλλαγή κατεστημένων μπορεί νά κατανοηθεί αν πάρουμε ως κριτήριο τό πολιτισμικό πρότυπο τής δυτικής κοινωνίας καί δούμε τίς διαφορετικές θεολογικές καί πολιτισμικές άφετηρίες Άνατολής καί Δύσης. Έτσι ή Punk έπανάσταση φαντάζει σήμερα σάν συμβιβασμός μέ τό σύστημα καί μένει πάντα άνοιχτή στήν κριτική, όσο λειτούργησε – καί λειτουργεί – ως συνεχής άρνητισμός περισσότερο καί λιγότερο ως δημιουργική πρόταση ζωής.

(Τό κείμενο αυτό γράφτηκε τα πρώτα μεταφοιτητικά χρόνια και δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Έξοδος στην κοινωνία καί τή ζωή» 2/6 (1989), σ. 31 - 36)

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. π. Όωάννη Μάγιεντορφ, Ό Χριστός σωτήρας σήμερα (μετάφραση Όωάννη Λάππα), έκδ. Σύναξη, Όθήνα 1985, σ.70.
2. Όλιβιέ Κλεμάν, Όρθοδοξία καί πολιτική (μετάφραση Ό. Λάππα – Ό.

Ζερβού), έκδ. Μήνυμα, Όθήνα 1985, σ.13.

3. Νέοι καί έλευθερία, ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ, άρ.φ.38, Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου 1986, σ.151.

4. (Άνωνύμως) Τό βιβλίο Punk , έκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη (άχρ.), σ.6.

5. Συνέντευξη μέ τόν Lydon J. Rotten, ΠΟΠ ΚΑΙ ΡΟΚ 16 (1979), σ.13.

6. Συνέντευξη μέ εναν Punk, ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 2 (1982), σ. 29.

7. Όλιβιέ Κλεμάν, Ή Θεολογία μετά τόν θάνατο του Θεού, σειρά Σύνορο, εκδ. Άθηνά, Άθήνα 1981, σ.41.

8. Hebding Dick, Ύποκουλτούρα, τό νόημα τού στύλ, εκδ. Γνώση, Άθήνα 1981, σ.41.

9. (Άνωνύμως) Οί Σέξ Πίστολς καί τά τραγούδια τους, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη (άχρ.), σ.22.

10. (Άνωνύμως) Τό βιβλίο Punk, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη (άχρ.), σ.70.

11. (Άνωνύμως) Οί Σέξ Πίστολς καί τά τραγούδια τους, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη (άχρ.), σ.21.

12. οπ. παρ., σ.22.

13. οπ. παρ., σ.22.

14. (Άνωνύμως) Τό βιβλίο Punk, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη (άχρ.), σ.35.

15. Άπό τό ποίημα άνατολικογερμανού Punk πού δημοσιεύθηκε στην ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 2 (1989):

«... Κάθομαι εδώ καί πίνω μπύρα,

πότε επιτέλους θά πιω νερό;

Σιγά – σιγά αρχίζω νά σαπίζω...»

16. Ν. Μπερδιάγεφ, Ή μοίρα της κουλτούρας, εκδ.Άστρολάβος/ Ευθύνη, Άθήνα (άχρ.) σ.43.

17. Ιωάννη Κορναράκη, Αυτοσυνειδησία καί πατερικός «αυτόνομος άναρχισμός», εκδ.Άφων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1984, σ.32.